

## Poročilo o dejavnosti Društva novinarjev Slovenije v letu 2017

Društvo novinarjev Slovenije je stanovska organizacija, ki združuje 900 slovenskih poklicnih novinarjev in ki je leta 2005 praznovalo stoto obletnico obstoja. Društvo novinarjev Slovenije je član Mednarodne zveze novinarjev (IFJ), ki je največja novinarska organizacija na svetu, ki združuje več kot 500.000 novinarjev iz več kot 123 držav. Društvo svojo nepridobitno dejavnost financira iz društvene članarine. Za medijske hiše preko kompenzacijskih pogodb opravlja tudi dejavnost izobraževanja novinarjev. Nekaj sredstev društvo pridobi s prijavi na razpise in partnerstvih pri projektih, nekaj pa tudi iz pridobitne dejavnosti naložbe premoženja v vrednostnih papirjih in oddaje poslovnih prostorov, ki je opredeljena tudi v statutu društva. Vsa pridobljena sredstva se v skladu s statutom porabijo za izvajanje osnovne dejavnosti društva.

Društvo novinarjev skrbi za ugled novinarskega poklica v Sloveniji, ščiti in zagovarja interese novinarske skupnosti, kot največja nevladna organizacija s področja novinarstva je sogovornik državi in medijskim lastnikom pri pripravi medijske zakonodaje ali notranjih pravil medijskih hiš. Društvo novinarjev Slovenije vsako leto za izjemne dosežke v slovenskem novinarstvu podeljuje novinarske nagrade in na ta način promovira poklic in kakovost v novinarstvu. [Nagrado čuvaj/watchdog](#) za življenjsko delo je prejel novinar Dnevnika Zdenko Vrdlovec, podeljene so bile tudi nagrade za izjemne dosežke, za dosežke debitantov in fotoreporterjev.

Med osnovne in tradicionalne dejavnosti društva sodi tudi priprava medijskega festivala [Naprej/Forward](#). Festival je potekal od 15. do 17. novembra 2017. Izveden je bil v Centeru urbane kulture Kino Šiška, avditoriju Moderne galerije, Trubarjevi hiši literature in prostorih Društva novinarjev Slovenije, na njem je bilo predstavljenih veliko število dobrih domačih in tujih medijskih praks, izvedene so bile delavnice in opravljene kakovostne debate na različne teme. Festivala se je udeležilo okoli 400 udeležencev. Za vse tiste, ki se zaradi delovnih ali drugih obveznosti niso mogli osebno udeležiti dogajanja v Kinu Šiška, smo pripravili spletni prenos v živo. Ogledalo si ga je več kot 500 gledalcev. V okviru festivala je društvo podelilo tudi novinarske nagrade. Festival se je proti koncu leta 2015 preoblikoval v Center kakovostnih medijskih vsebin. Center kakovostnih medijskih vsebin je nadgradnja festivala v stalni izobraževalni center za novinarje in ostale (so)ustvarjalce kakovostnih medijskih vsebin. V okviru centra smo v letih 2015, 2016 in 2017 izvedli številne dogodke, vsebinske brifinge za novinarje, delavnice o novih trendih in orodjih, delavnice o etičnih vidikih novinarskega dela in poročanju o posameznih ranljivih skupinah, seminarje s simulacijami uredniškega dela ter delom na preiskovalnih zgodbah, javne debate o aktualnih problemih in strokovne posvete.

V letu 2017 je Center kakovostnih medijskih vsebin deloval tudi s finančno podporo Ministrstva za kulturo.

V okviru centra in v sodelovanju z drugimi nevladnimi organizacijami je **društvo leta 2017** izvedlo sledeče aktivnosti:

### **PRIHODNOST SPECIALIZIRANEGA NOVINARSTVA!?**

V času, ko tradicionalni mediji tekmujejo z družbenimi omrežji, novinarstvo pa postavlja vedno nove meje hitrosti in instantnosti podajanja informacij, smo se določili stopiti korak nazaj in se vprašati, kje so specializirani novinarji. Ali jih javnost še potrebuje? Ali so jih mediji še pripravljeni plačati? In kako je o zapletenih temah, kot je, denimo, znanost, okolje, zdravstvo, kmetijstvo, energetika, izobraževanje ... sploh mogoče verodostojno poročati, ne da bi se v temo poglobili, jo spoznali, se zanjo specializirali? Raziskovanja vprašanja pomena in prihodnosti specializiranega novinarstva smo se v sodelovanju s Slovensko komisijo za UNESCO lotili s tremi dogodki:

- **Javna debata: Novinar: specialist za vse?**, pogovor o prihodnosti specializiranega novinarstva smo opravili 25. aprila 2017 v Mariboru (<http://novinar.com/10306>).
- **Praktična delavnica** o vznemirljivem stičišču znanosti in kulture, politike in zdravja, globalnega in lokalnega je bila izvedena 18. maja 2017. John Vidal, ki je bil 25 let urednik [okolja pri angleškem Guardianu](#), je pojasnil, zakaj je okolje visoko na agendi medijskega sveta (<http://novinar.com/10335>).
- o **komunikacijskih šumih med znanstveniki in novinarji ali kako prevajati znanost** so se znanstveniki in novinarji pogovarjali 10. oktobra 2017 v [Trubarjevi hiši literature](#) v Ljubljani.

### **MEDIJSKA PISMENOST**

Društvo novinarjev Slovenije je skupaj s Sonjo Merljak Zdovc (Časoris) pod pokroviteljstvom Veleposlaništva ZDA v Ljubljani jeseni 2017 izvajalo projekt **Medijska pismenost v dobi lažnih novic in alternativnih dejstev**. V okviru projekta smo izvedli delavnice medijske pismenosti za otroke 14 slovenskih osnovnih šol. Ugotavljamo namreč, da otroci ne prepoznajo oglaševalskih vsebin ali politične pristranskosti, težave imajo tudi pri presojanju verodostojnosti informacij. Cilj delavnic je otroke naučiti preverjanja informacij in ločevanja lažnih novic od resničnih. V poplavi informacij vir ni zagotovilo, da je novice resnična, zato otrokom priporočamo, da se vprašajo, ali so novice preveč nenavadne, kdo je avtor zgodbe, ali je še kdo poročal o njej, kakšen je namen sporočila.

### **AKTUALNI PROBLEMI MEDIJSKEGA PRAVA**

Generalna sekretarka društva novinarjev je kot mentorica sodelovala pri projektu **Aktualni problemi medijskega prava**, ki ga financira Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije. Študenti Pravne fakultete, Fakultete za družbene vede in Fakultete za varnostne vede so s pomočjo mentorjev v okviru projekta opravili celostno, teoretično in praktično obravnavo kazenskopravne problematike s področja medijev, tako s pravnega kot tudi z novinarskega vidika in upoštevajoč materialno- in procesnopravne elemente. Iskali smo rešitve za nekatere najbolj pereče probleme s tega področja. Med njimi je na prvem mestu vprašanje kazenskopравnih omejitev svobode obveščanja in vse večjega števila kazenskih postopkov zoper novinarje. Rezultat je zelo poglobljena in izčrpna študija, ki je dostopna na <http://www.pf.uni-lj.si/raziskovanje-in-projekti/razvojni-in-izobrazevalni-projekti/po-kreativni-poti-do-prakticnega-znanja-3-javni-razpis-ppk-201617/aktualni-problemi-medijskega-kazenskega-prava/>.

## **PRAVICA DO POPRAVKA**

Po mnenju Društva novinarjev Slovenije in tudi številnih pravnikov je pravica do popravka in odgovora v slovenski ustavi in posledično zakonodaji opredeljena preširoko ter se lahko zlorabi v pravico do ekskluzivnega dostopa do medijev. Ta dostop je še posebej problematičen, kadar ga zlorabijo nosilci politične in ekonomske moči. S sodniki, uredniki in odvetniki smo se javno pogovorili o prihodnji ureditvi te pravice v medijski zakonodaji. Dobro obiskan dogodek smo [izvedli v Pritličju, 14. marca 2017](#).

## **1 NA 1 S PRAVNIKOM**

Ugotovili smo, da so novinarji lačni pravnega znanja, še posebej glede kršitev zakonodaje, ki jih novinar lahko zagreši pri opravljanju svojega dela. Pravne službe po medijih ne nudijo zadostne podpore novinarjem, zato bomo organizirali serijo javnih posvetov novinarjev s pravniki iz področij: avtorskih pravic (kršitev na spletu, družbenih omrežjih, sklepanje pogodb ...), osebnostnih pravic (zasebnost, dejanja zoper čast in dobro ime), popravka (kakšna je sodna praksa, kdaj je popravek potrebno objaviti, kako je z odgovornostjo objave popravka, če povzemaš drug medij ...), dostopa do javnih informacij in komunikacijske zasebnosti. Svetovanje smo izvedli 9. maja 2017 (<http://novinar.com/10323>). Udeležilo se ga je 20 novinarjev.

## **LAŽNE NOVICE: IZGUBLJENA VOJNA ALI ZAČETEK ODLOČILNE BITKE**

Lažne novice (fake news) niso nov pojav. Tudi niso nov posel. So pa nova gospodarska panoga. Vse več ljudi povsem odkrito živi od njih, vse več vplivnežev jih povsem odkrito zlorablja za povečanje svoje moči. Koliko s(m)o k temu prispevali mediji sami? Lahko sploh še kaj storimo? Kaj lahko stori politika? Ji je to sploh v interesu? Kakšna je odgovornost stroke? Lahko borbo proti neresnicam res

dobimo le s cenzorskimi uradi? O tem smo razpravljali **16. junija 2017 v Hiši Evropske unije v Ljubljani** (<http://novinar.com/10390>).

#### **KJE JE IN KAM GRE KLASIČNO NOVINARSTVO?**

Predavanje [Nikki Usher](#) z ameriške univerze George Washington, smo organizirali 21. septembra 2017 v Poligonu (<http://novinar.com/10461>). **Nikki Usher** je ena izmed vodilnih strokovnjakinj na področju novinarstva in njegove prihodnosti. Predava o dinamiki in oblikah novinarstva nove dobe na Univerzi George Washington, bila pa je tudi sodelavka Fakultete za novinarstvo Univerze v Missouriju in Šole za novinarstvo pri Univerzi Columbia v New Yorku. Je avtorica dveh knjig: *Interactive Journalism: Hackers, Data, and Code*, ki ponuja vpogled v razvoj vloge hekerskih veščin v novinarstvu, in *Making News at The New York Times*, poglobljen etnografski portret časopisa v digitalni dobi. Ukvarja se tudi z vprašanjem vključevanja javnosti v novinarstvo - kako v ustvarjanje novic pritegniti občinstvo in obenem ohraniti ključne profesionalne lastnosti novinarskega dela.

#### **KJE NAJTI FINANČNE VIRE ZA NOVINARSKÉ PROJEKTE?**

Projektna koordinatorka društva je zbirala mednarodne vire za financiranje novinarskih projektov, izobraževanja novinarjev, poklicne izmenjave novinarjev, natečajev za novinarske nagrade oziroma finančno podporo preiskovalnim projektom in v novičniku posredovala članom društva.

#### **JEZIKOVNE DELAVNICE**

Sodelovanje med lektorji in novinarji spodbujamo tudi v Društvu novinarjev Slovenije, med drugim tudi z organizacijo jezikovnih delavnic, na katerih obravnavamo pereča jezikovna vprašanja.

**4. oktobra 2017** smo v prostorih Društva novinarjev Slovenije izvedli [jezikovno delavnico](#), ki jo je vodila **Darja Tasič**, ki se kot radijska lektorica z novinarskimi prispevki ukvarja že od leta 1985. Jezik je večplasten, zato so tudi napake iz različnih plasti - pravopisne, v izbiri besed (npr. déležnik, veznika ter : pa, zaimka sam : jaz), v tvorbi besed in njihovem pregibanju (mati, možgani, kaj, zadeti), v skladnji (treba ali potrebno je; brez da bi; ne rabiš se vračati nazaj), vsebinske, zatipkano ... Na delavnici smo obravnavali nekaj najbolj tipičnih z vsakega področja. Udeležilo se je 10 novinarjev.

**17. novembra 2017** je **Darja Tasič** (Lektorsko društvo Slovenije) vodila [delavnico](#) o prevzemanju tujih zemljepisnih imen. Novinarji se srečujejo s težavami pri prevzemanju imen iz jezikov z nelatinično pisavo, pri uporabi črk, ki jih v slovenski abecedi nimamo ... Delavnice se je udeležilo 16 novinarjev. Izvedeli so, kje lahko preverijo pravilnost slovenskih zapisov tujih zemljepisnih imen, na aktualnih primerih pa so spoznali pravila o podomačevanju imen držav in naselbinskih imen.

## REGIJSKE DEBATE

Leto smo začeli z novo serijo javnih razprav, s katerimi se društvo odziva na aktualne probleme. V Kopru smo 1. februarja izvedli pogovor [o pritiskih na novinarje v lokalnem okolju](#) in potrebi po dodatni regulaciji občinskih glasil. Udeležilo se ga je več kot 30 novinarjev in predstavnikov zainteresirane javnosti.

## ŽVIŽGAČI - VARUHI JAVNEGA INTERESA

V sodelovanju s Transparency International Slovenia smo 8. decembra, ob mednarodnem dnevu boja proti korupciji, organizirali [pogovor o vlogi žvižgačev](#). Razpravljavci so odgovorili na vprašanja, zakaj so žvižgači in njihova razkritja pomembni za družbo, zakaj je nujna pravna zaščita žvižgačev, kakšen je njihov vpliv na spremembe v politiki, kako so nove tehnologije pripomogle k varnemu komuniciranju z žvižgači, kaj je za zaščito žvižgačev storil evropski parlament ...

Društvo se je redno odzivalo tudi na vse aktualne pritiske na novinarstvo in novinarje.

V okviru društva deluje [Novinarsko častno razsodišče](#), ki je skupni samoregulativni organ sindikata in društva novinarjev, ki skrbi, da člani novinarske skupnosti in avtorji novinarskih besedil in prispevkov spoštujejo etična in profesionalna pravila. Pritožbo o kršenju Kodeksa novinarjev Slovenije lahko na razsodišče, ki ga sestavlja devet izvoljenih novinarjev in urednikov in dva predstavnika javnosti, naslovi kdorkoli in skuša tako zaščiti svoje pravice ali doseči boljše ravnanje novinarjev ali posameznih uredništev v prihodnje. V letu 2016 sta društvo in sindikat prenovila spletno mesto [razsodisce.org](#), ki sedaj omogoča iskanje po odločitvah razsodišča, kar močno povečuje dostopnost do etičnih priporočil, zbranih v razsodbah oziroma stališčih razsodišča. Novinarsko častno razsodišče je v sodelovanju z Društvom SOS telefon 5. aprila 2017 izvedlo **delavnico za študente FDV** o etičnih dilemah ob poročanju o nasilju v družini in nasilju nad ženskami.

Sodelovali smo na delavnici [Ko se žrtve nasilja znajdejo v medijih](#) v okviru [7. posveta na temo zlorab otrok na internetu](#). Letošnja rdeča nit posveta je bila **E-zlorabe otrok: včeraj, danes, jutri**.

Na delavnici smo predstavile etične dileme, s katerimi se srečujejo novinarji ob poročanju o otrocih žrtvah spolnih zlorab. Kje so meje javnega interesa in od kod naprej se žrtvam povzroča neupravičena dodatna škoda, ki jo dobro poznajo nevladne organizacije, ki zastopajo njihove interese? Izvajalke smo predstavile Kodeks novinarjev Slovenije, Smernice za poročanje o otrocih in Priporočila za poročanje o nasilju v družini in nasilju nad ženskami, ustaljeno uredniško prakso pri poročanju o otrocih žrtvah spolnih dejanj ter odločitve Novinarskega častnega razsodišča v

pritožbah zoper prispevke s to tematiko. Razmišljale so o razpetosti novinarjev med željo povedati več in varovanjem zasebnosti otrok, o vlogi institucij, ki se mnogokrat skrivajo za izgovorom varovanja osebnih podatkov, hkrati pa podatki "curljajo" po neuradnih komunikacijskih kanalih, o odnosu novinarja z virom ter o poročanju iz sodnih obravnav. Odgovorile so na vprašanje, zakaj je kljub vsemu dobro, da institucije z novinarji, ki jim lahko zaupajo, vzpostavijo dober odnos. Predstavnica nevladne organizacije je na drugi strani predstavila, kako nevladne organizacije vidijo poročanje medijev na temo spolnega nasilja nad otroki, njihovo sodelovanje z mediji ter problematiko sekundarne viktimizacije, ki se zgodi po objavi podatkov, ki razkrivajo podrobnosti nasilnega dogodka/dogodkov.

Društvo novinarjev Slovenije je v letu 2017 izvedlo večino načrtovanih projektov, izvedlo pa tudi vse redne dejavnosti kot so podelitev novinarskih nagrad, izvedba festivala in izobraževanj. Za podrobnejši vpogled v dejavnosti Društva novinarjev Slovenije priporočamo ogled društvenih spletnih strani na naslovih [www.novinar.com](http://www.novinar.com) in [www.naprej-forward.org](http://www.naprej-forward.org) in spletne strani Novinarskega častnega razsodišča na naslovu [www.razsodisce.org](http://www.razsodisce.org).

v Ljubljani, 27. marca 2018

Špela Stare

Generalna sekretarka Društva novinarjev Slovenije

#### **POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM ZA DRUŠTVA:**

- 1.) Materialno in finančno poslovanje je opredeljeno v internem aktu društva.
- 2.) Društvo uporablja SRS - 33 - 2006 Računovodske rešitve v DRUŠTVIH in invalidskih organizacijah in v nekaterih primerih pa upošteva tudi splošne računovodske standarda 2006. V primerih, ko je standard SRS - 33 - 2006 v nasprotju z novim Zakonom o društvih (Ur.l. št. 61/06) pa uporablja zakonske določbe.
- 3.) Društvo opravlja nepridobitno dejavnost in vodi knjige tako, da lahko poroča o nepridobitnem delu dejavnosti.
- 4.) Presežek prihodkov nad odhodki so porabljeni v skladu s 3. odstavkom 24. člena Zakona o društvih, to je za uresničevanje ciljev oziroma za opravljanje nepridobitne dejavnosti določeno v splošnem aktu društva.
- 5.) Pregled zunanjega revizorja ni potreben, v skladu s 1. odstavkom 27. člena Zakona o društvih (Ur.l. št. 61/06.)
- 6.) Posamezne računovodske kategorije smo ugotavljali na naslednje načine:
  - Dolgoročnih rezervacij nismo oblikovali;

- Zapadlih neporavnanih terjatev nismo odpisovali.

7.) Notranji finančni nadzor izvaja predsednik društva.